UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Thesavrvs|| Locorvm|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiæ

Barbosa, Agostinho

Lipsiæ, 1697

Cap. LXXIII. De Consensu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-80071

Visual Library

nem malam. Clar. *in quæst. 21. pract. crim. 39.* Farin. *lib. 2. de Indic. quæst. 52. n. 39. vers. tertium.* Hinc ex vultu, aspectu, constantia, trepidatione, ex oculorum, sermonum indicio, delinquentis conscientia observari potest, qualis sit. *text. in l. de minore 10. §. plurimum ff. 5. de quæst.* Bart. *in l. si qui reus. n. 12. in fin. ff. de publ. judic.* Unde illud vulgatum: *Heu quam difficile est crimen non prodere vultu.* Et Juvenal.

Rubet (inquit) cui frigida mens est
Criminibus tacita, sudant præcordia culpa.

Hinc dicimus conscientiam mille testes esse, ut refert Quintil. *Orat. Instit. lib. 5.* Et Erasmus *in Chiliad. dicens:* Conscientiam rem unam esse omnium efficacissimam, adeò ut nulla tormenta melius prodant maleficium conscientâi. Vult. *inter Consil. Marpurg. consil. 15. n. 99. vol. 1.*

II.

Nullum peccatum gravius quam conscientiis velle dominari. Lambert. Florid. in seinem zu Straßburg *Anno 1583.* gedruckten kurtzen Bedencken von der *Emendation* des Jahrs/ *pag. 79.* ubi his verbis testatur: Es meldet Johan. Crato in Oratione funebri Maximiliani II. daß sich Ihre Käyserl. Majest. nie vermessen habe/ ꝛc. sondern habe öffentlich bekant. Nullum peccatum, &c. Weinrich. *de constit. pacificat. Relig. f. 224.* Ideo relinquenda conscientiarum libertas. Aug. Lactant. *Evagr. cap. 14. lib. 3.* Cassand. *de offic. pil. ver. Cusac. Lips. Monf. de Lansac. in Orat. sua habita nomine Caroli IX. Reg. Francorum in Concil. Tident. & Caroli IV. Impemt. LL. publ. jud. §. 8.* quamvis prætextu protectionis sæpe pessum eat libertas. Maul. *de homag. tit. n. n. 6. vid.* Reichs-Abschied *1544. 1548. 1555.* § Setzen demnach. §. Und damit solches. §. Damit auch obberührte. *vers.* Solte die Christliche. & late Bœckel. *de publ. judic. disquis. Coron. f. 315.*

III.

Conscientia publica & communis privatæ præferri meretur. *can. judicet. 4. ubi gl. caus. 3. q. 7. Nov. 82. c. 13.* Bald. *in lib. 1. C. qui accusar. non poss. & in cap. Cler. de vit. & honest. Cler.* Afflict. *decis. 321. n. 1.* Natt. *consil. 6. in fin. consil. 49. in fin. lib. 1.* Hippolyt. *de Marsil. consil. 15. n. 17. consil. 20. n. 55.*

IV.

Conscientia ex jure debet informari & scrupulosa conscientia deponi. Bald. *consil. 295. n. 2. lib. 1.* Franc. Mantic. *de conject. ult. vol. l. 2. c. 14. n. 7.* Heig. *2. q. 1. n. 166.* Inprimis conscientia judicis secura non de proprio ipsius sinu vel pectore, sed de utero & conscientia Legis regulata secundum tramites juris proficisci debet. Bald. *in l. 1. col. 5. C. si plur. un. sent.* Arnold. Rayger. *in diss. An Judex secundum Conscient.*

V.

Conscientia habet veritatem & nemo præsumitur immemor suæ salutis. *l. quisquis 5. Cod. ad L. Jul. Maj.* Zas. *in l. quocunque de V. O. n. 34. l. ult. C. ad L. Jul. rep.*

VI.

Conscientia rectè factorum in rebus adversis una omnium maxima est consolatio. Gail. 1. *de P. P. c. 10. n. 6.*

VII.

Et quæ in conscientia nostra seu intellectu consistunt, per simplicem nostram assertionem cum juramento rectè probantur. *text. in c. cum in tua. 6. §. fin. qui matr. accus. poss. cap. pastoralis. 4. de except. l. non omnes. 5. §. à barbaris 6. ff. de re milit.* Gail. 2. *observ. 48. n. 24.* Mascard. *in præsat. conclus. 1056. n. 8.*

IIX.

Contra conscientiam agens ædificat ad Gehennam. *cap. per tuas 32. de Simon. inter hæc. 23. q. 2.* Pantschm. 2. *q. 7. n. 18.*

IX.

CONSCIENTIA, quam quis habet scrupulosam, nisi deponat, errorem non evadet, *cap. per tuas 35. de simon.* Joann. Paul. Lancell. *lib. 1. regul. ex universo Pontificio Jure excerptarum. pag. 65.* Dicitur Conscientia à conscio, quasi sciat, & cognoscat se ipsam, & quid sit relativè. Joan. de Anania *consil. 34. n. 5.* ubi Bologn. *n. 10.* asserit, Conscientiam esse judicium mentis consonans in quodam naturali jure, alienam quodammodo à rigore & subtilitatibus juris, & *n. 9.* ait, quòd Conscientia nihil aliud sit, quàm sensus animæ cognoscentis bonum & malum, & quid intrinsecus latens in mente, quod probari non potest directò, refert Cardin. Tusch. *practic. conclus. tom. 2. lit. C. conclus. 742. à princ.* [Hinc. Jason. *in §. sed ista. Instit. de action. n. 110.* docuit, *Virum bonum non esse, qui sine conscientia est.* Unde Cicero *ad Attic. Epist. 246. mea mihi conscientia pluris est, quam omnium sermo.* vid. Menoch. 1. *arbit. judic. cas. 8. num. 42. cum seqq.*]

CAP. LXXIII.
De Consensu.

Axioma I.

Consentire dicitur, qui, quando actum prohibere potest, non prohibet, multo magis si verbis expressis dicit se non prohibiturum. *arg. l. 2. & 4. ff. de noxal. act. l. item 13. §. 7. ff. locat. can. non inferenda. 7. can. qui potest. 8. & can. ult. 23. q. 3. c. sicut dignum. 6. §. illi. de homicid. c. dilecto 6. vers. & quidem de sentent. excomm. lib. 6.* Cravett. *consil. 409. n. 4.* Harprecht. *ad princ. Instit. de nupt. n. 182.* Seneca in Troade. Qui non vetat peccare cum possit, jubet. Hinc est, quod consensus argui ex patientia dicitur *l. 2. cum ibi not. per Bart. C. de acquir. poss.* scil. si cum illa sit conjuncta scientia. *l. item quæritur 13. §. fin. ff. locat.* gloss. *in l. quæ dotis in fin. solut. matr.* Mascard. *de probat. concl. 1153. n. 1. vol. 3.* Vult. *d. consil. 25. vol. 2. n. 20. limit. v. infr. de patientia.*

II.

Consensum verum vel interpretativum lapsus temporis vel negligentia nunquam inducit. gl. *in l. 1. §. penult. ff. de dol.* quod intellige, scil. de jure quæsito. Bald. *in l. cum quis. 7. C. de jur. & fact.*

fact. ignor. secus enim est, in jure quærendo. gloss. *in l. si ego. ff. de neg. gest.* Bald. *in Auth. ad hæc. C. de usur.* Vasq. *lib. 2. contr. jur. cap. 40. num. 19.*

III.

Consensus quibusvis verbis, imò etiam facto & nutu declaratur. *l. Labeo. 7. §. ult. de supell. leg. l. ubi non voce 124. ff. de R. I. l. 2. ff. de pact. l. 21. ff. de leg. 3. l. 22. C. de fideicomm.* Angel. *cons. 335. n. 3.* Harpr. *in Comm. Inst. pr. de nupt. n. 181. Consil. Argent. 104. n. 33.* Ita qui non contradicit, non utiq; creditur semper consentire. *arg. l. 3. de serv. urb. præd. l. 8. §. 15. quibus mod. pign.* vid. Reyger. *in voce consensus.* sed tantum in casibus certis. *l. 7. 12. de sponsal.* Quanquam in factis clarius & magis consensus declaretur, quia facta effectum ipsum ostendunt, verba verò aliquando contra voluntatem proferentis sint. *c. dilecti 52.* & ibi Dd. *2. de appell.* Gozadin. *consil. 101. n. 3.* Socin. jun. *consil. 98. n. 13. lib. 1.* Regner. Sixtin. *inter Consil. Marpurg. consil. 11. n. 37.*

IV.

Consensus est facti. *l. 1. ff. de cur. fur.* Dd. *in l. 1. de Verb. Obligat.* Vultej. *inter Consil. Marp. consil. 25. vol. 2. n. 83.* Unde nemo consensisse præsumitur, nisi hoc ipsum probetur, per tradita à Mascard. *de probat. vol. 1. conclus. 417. per totum.* Et quando is, de cujus consensu agitur, adhuc vivit, & interrogatus, an consenserit, negat se consensisse, standum est illius dicto & inficiationi. Salicet. *in l. si filiusfam. 10. col. 1. vire. fin. vers. & faciunt hæc. C. de petit. hered.* Alex. *cons. 9. incip. Viso themate col. 2. vers. non obstat.* Ruin. *consil. 41. incip. de duobus. col. 5. n. 11. vol. 1.* Lambert. *de contract. eorum. gl. 7. in verb. consensus. n. 52.* Quod intellige in illis terminis, ubi agitur de negotio, quod ad consentientem ratione alicujus commodi vel incommodi non pertinet, & ubi nihil interesse potest consentientis, an contractus iste, super quo consensus istius interponendus erat, validus an invalidus sit. v. g. si statutum sit in civitate, quod mulier consensu & autoritate Magistratus bona immobilia alienare non possit, & immobilibus quibusdam à muliere distractis, quæstio moveatur, num venditio illa à Magistratu fuerit confirmata vel non? quo casu stabitur assertioni Magistratus negantis se consensisse; quia testimonium hoc neque ad commodum neque ad incommodum Magistratus pertinet: Aliud est, quando disceptatur, num pater sponsalibus vel nuptiis à filia contractis assensum præbuerit? Tunc etenim patris dicto negantis se consensisse non erit standum, nisi probetur illum consensisse; quia contractus matrimonialis, quem liberi ineunt vel ad honorem & existimationem, vel ad ignominiam & dedecus parentis, plurimum adferre potest momenti. Harprecht. *pr. Instit. de nuptiarum. 164. juncto. num. 197.*

Fallit tamen hæc regula in omnibus quasi contractibus, in quibus omnibus consensus præsumitur, sic etiam in distinctis præsumitur quis consensisse in pœnam lege præscriptam. *l. 34. de jur. fisci.* unde *in l. 52. de R. I.* delictum male contractus dicitur, quia delinquens malè & infeliciter contraxisse videtur. *l. 1. 2. d. LL. l. 52. §. 5. de O. & A.*

V.

Consensus frustra requiritur ab eo, quo etiam invito actus perfici potest. *l. ejus est nolle 3. de Reg. Jur. l. pater 101. in princ. de cond. & dem. l. quid sit 17. §. idem act. 4. ff. de ædil. edict. l. nolle 4. ff. de acquir. hered. 2. feud. 26. §. moribus in f.* Regn. Sixtin. *inter Consil. Marp. cons. 10. vol. 2. n. 142.*

VI.

Consensus nunquam præjudicat, sed omni effectu caret, si actus, super quo interponitur, sit ipso jure nullus. *l. 4. §. fin. ff. quib. mod. pign. solv. l. 1. C. d. remiss. pign.* Rol. à Valle *consil. 2. vol. 1. n. 142.* Peck. *de testam. conjug. cap. 30. n. 5. lib. 1.* Rauchbar. *quæst. jur. civil. & Saxon. p. 1. quæst. 45. n. 16.*

Unde consensus adhibitus circa aliquem actum, hoc annullato nihil operatur. *d. l. 4. §. fin.* Hartm. Pist. *2. quæst. 27. n. 12.* cum præsertim is, qui consentit, autoritatem præstando actui ipsemet obligari non soleat. *l. cum quædam 26. C. de admin. tut. l.* Gajus *39. ubi hoc notat.* Paul. de Castr. *de pign. act.* Hartm. Pistor. *d. quæst. 27. n. 15.*

Ubi tamen hoc limitat *n. 35.* quod procedat in his, quando quis consensum suum impertivit rei ad alium magis, quam ad se pertinenti. Alias enim consensus potius obligationis, quam auctoritatis gratia censetur adhiberi.

VII.

Facientes & consentientes pari pœna sunt plectendi. *c. 1. de offic. jud. deleg. can. notum. 10. in fin. caus. 2. quæst. 1.* Gail. *1. de P. P. c. 1. n. 43. quam declarat d. c. 1. n. 47.* distingvendo quod in jure Consensus consideretur quadrupliciter, maximè in delictis & pœnis

1. Negligentiæ, quando quis delictum impedire potest & non impedit: quo casu minus peccat negligens quam faciens. *can. qui potest. 8. caus. 23. q. 3.*
2. Consilii, quando quis delictum consilio adjuvat, ubi distingvendum, an delinquens
   - Etiam sine consilio delictum esset perpetraturus: ubi iterum mitius puniendus consulens, quam consultor & delinquens.
3. Cooptationis & auxilii, ubi dubium non est utrumque pari pœna plectendum esse, cum par sit utriusq; delictū. *can. facient. 3. dist. 86.*
   - Ex consilio delictum commiserit, & tunc uterque pari pœna afficitur. *cap. sicut dignum 6. §. qui vero. extra de homicid. l. qui servo 36. de furt.*
4. Autoritatis sive defensionis, quando quis autoritate & instigatione sua peccato causam præstat: & tunc consulens gravius peccat, quam faciens, quia etiam alteri scandalo & offendiculo est. Unde ipso peccatore acrius venit puniendus. *can. qui consentit. 100. caus. 11. q. 3.*

III.

CONSENSUS non trahitur ad ignorata, & non cogitata. *l. si per errorem 15. ff. de Jurisdict. omn. Judic. l. nec ignorans 10. de donat.* Federic. de Senis *conſ. 325. Super eo quod. n. 2.* Caſtren. *conſil. 343. Conſiderandum, & conſ. 386. Sive dicamus, in fine. lib. 1. & conſ. 377. n. 2. lib. 2.* Rom. *conſ. 273. Clarum eſt, col. 1. verſ. ad hæc autem.* Cravett. *conſ. 257. n. 2.* Dyn. *conſ. 50. In quæſtione præmiſſa.. n. 5.* Oſaſch. *Pedem. deciſ. 90. n. 16.* latè Cardin. Tuſch. *practic. concl. tom. 2. lit. C. concluſ. 754. per totam.* ubi *à n. 58.* ampliat, etiamſi intervenerit juramentum, quia adhuc conſenſus juratus non trahitur ad ignorata, & incogitata, & *à n. 65.* quod ſufficiat cogitatus in genere. [Conſenſus enim adhibitus ad unum effectum non debet alium operari. *l. jubemus 21. C. ad SC. Vellej. l. 2. de reb. eor.* Bald. *in cap. 1. col. 5. An agnat. vel filius.* Hartm. Piſt. 1. *q. 16. n. 48.*

IX.

CONSENSUS non trahitur ad doloſè diſpoſita, Socin. *conſil. 159. In præſenti conſultatione. n. 29. & 30. lib. 2.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. beneſic. lib. 13. quæſt. 3. n. 5. cum ſeqq.* Card. Tuſch. *d. lit. C. concl. 754. num. 48.*

CAP. LXXIV.

De Conſenſu contrario.

Axioma I.

Quicunque actus conſenſu conſtat, ille contrario conſenſu iterum diſſolvi poteſt.

Ratio eſt in *l. 35. ff. de R. I. & c. 1 X. eod.* ita omnes contractus conſenſuales contrario conſenſu diſſolvuntur. §. *1. ff. quib. mod. tollitur oblig.*

Limita (1.) in Societate. §. *4. ff. pro ſocio.* & mandato, *§. 9. ff. mand.* (2.) ex *axiom. ſeq.*

II.

Quotiescunque per conventionem non ſolis contrahentibus, ſed tertio ſimul jus eſt quæſitum, toties mutuo conſenſu à contractu reſilire non licet.

Ratio: quia nemo alterius juri præjudicare poteſt. Exemplum eſt in ſponſalibus ritè celebratis. *Conf.* Mev. *P. 2. dec. 210.*

Limita, niſi cauſæ adſint ſufficientes ad repudium, quo caſu parti innocenti poteſtas nova vota ineundi concedenda. Mev. *P. 6. dec. 359. & p. 9. dec. 25.*

CAP. LXXV.

De Conſequenti.

Axioma I.

Quæ non ſiunt niſi per conſequentias, non ſolent attendi: maximè ut rei ſubſtantiam & qualitatem mutent. *l. 1. l. quod dicimus 7. de Aut. tut.* Ant. Faber *in not. ad l. 6. §. 3. ſi ſervit. vindic.* Iterum *in ration. decid. ad l. 10. §. 10. de in rem verſo.* hinc infamis poteſt ſuccedere in jus primogenituræ, cùm ei annexa dignitas veniat ſaltem in conſequentiam hereditatis. Perez. *Cod. de Infamib. n. 5.*

II.

Multa proſunt in conſequentiam, quæ abſolutè non prodeſſent. *arg. l. 72. de V. O.* ſive ut poſt Cyn. & Bald. effert Negunzantius de pignoribus *p. 2. membr. 4. n. 46. p. 113.* ſæpe permittitur obligatio conſecutiva ad actum, ubi non permitteretur obligatio conventionalis: addit exemplum de furioſo, quod tamen in privilegiariis & extraordinariis cauſis non procedit.

III.

CONSEQUENS qui vult, vult etiam ſuum neceſſarium antecedens. *l. ad rem mobilem 56. l. ad legatum 62. ff. de procurat. l. qui proprio 46. §. qui alium. 2. ff. eod. tit. l. illud 77. ff. de acquir. vel om. hered. l. 2. §. inſpectio. 5. quemadmod. teſtam. aper. l. 1. §. 1. ff. ſi uſufr. petat. l. denique. 8. §. interdum. 7. de pecul. legat. l. legatis. 6. ff. de aliment. leg. l. 2. ff. de jurisd. omnium Jud. §. idemque Juris 2. Inſt. ex quibus cauſis man. non licet. §. 1. I. qui teſtam. tutor. dar. poſſ. §. I. de hered. Inſt.* Angel. Aretin. *conſil. 20. Viſis actis. num. 21. cum ſeq. verſ. quia qui vult.* Caſtren. *conſil. 309. col. 1. verſ. qui autem lib. 2.* Anchar. *conſil. 261. Videtur prima facie. in princ.* Abb. *conſil. 101. Videtur primò. col. 2. verſ. ſed prædictis non obſtantibus. n. 3. lib. 2.* Alex. *conſil. 110. Attentis. n. 3. lib. 5.* Everhard. *in Topicis legalib. loco 95.* Ruin. *conſil. 119. n. 14. lib. 2.* Curt. jun. *conſ. 121. n. 11.* Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſ. 68. n. 6. item q. conſ. 232. incip. de propoſita. n. 40.* Rimin. jun. *conſ. 21. n. 36. lib. 1.* Fuſar. *de ſubſtitut. quæſt. 241. num. 67. & quæſt. 480. num. 21.* Anton. Gom. *tom. 1. var. cap. 3. num. 23.* Surd. *deciſ. 70. num. 5. & deciſ. 194. num. 6. & n. 32. & deciſ. 303. num. 9. & conſil. 447. num. 3.* Pichard. *in princip. Inſtit. de acquiſit. per arrog. n. 16.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancel. gloſſ. 5. n. 53.* Bellet. *diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de favore clericorum perſonali. §. 14. n. 22.* Eſcobar. *de ratiocin. cap. 25. n. 11.* Sigism. Scacc. *de appellationibus quæſt. 2. n. 26. in fine.* Ugolin. *de officio, & poteſt. Epiſcopi, cap. 27. §. 1. num. 1.* latè Cardin. Tuſch. *practic. concl. tom. 2. litera C. concluſ. 757.* Rot. *deciſ. 44. num. 2. & deciſ. 105. num. 5. apud Farin. p. 1. recent.*

Declara, ut procedat in iis, quæ pendent à mera voluntate diſponentis, alias ſecus, ut per Ægid. Bellam. *conſil. 30. n. 4.* Angel. Aret. *conſil. 20. Viſis actis. n. 21. in fin.*